

PRÁCE S DĚTMI
A MLÁDEŽÍ
V KONTEXTU PREVENCE
EXTREMISMU

NÍZKOPRAHOVÝ
KLUB PAVLAČ
A
NÍZKOPRAHOVÝ
KLUB LIKUSÁK

European Fair Skills is a project funded by:

Co-funded by the Prevention
of and Fight against
Crime Programme of the European Union

Bundeszentrale für
politische Bildung

Autorský tým Country Brochure

Veronika Křížková, Barbora Peterková, Barbora Reichlová, Jitka Ryšavá,
Ilona Valová, Michaela Večerková, Petra Vejvodová, Vladislava Vondrová

Vydala RATOLEST BRNO, z.s.

První vydání, Brno 2017

Grafika Design Therapy s.r.o.

Tisk Tribun EU s.r.o.

MEDAILONKY AUTORŮ BROŽURY A ÚČASTNÍKŮ PROJEKTU

Jiří Blatný pracuje s dětmi a mládeží v rámci vzdělávacích programů, projektů a další lektorské činnosti od roku 2013. V NK Pavlač působí především jako lektor PC učebny. V rámci projektu European Fair Skills se podílel na přípravě, realizaci a postprodukci hudebního workshopu s NK Likusák a workshopu Média v NK Pavlač. Ve volném čase se věnuje hudbě (hudební produkci, audio inženýrství, hře na nástroje, DJingu atd.).

Michal Haman se věnuje hip hopu od roku 2009. Prošel několika hudebními projekty od reperského dua až po fungování v živé kapele. Hudbu bere především jako své hobby. Vystudoval politologii a pracuje v nevládní organizaci Slovensko.Digital jako projektový manažer. V projektu European Fair Skills spoluutvářel hudební workshop v NK Likusák.

Jan Křištof je sociální pracovník NK Likusák od roku 2016, studuje sociální pedagogiku. V projektu European Fair Skills spoluutvářel hudební workshop pro klienty NK Likusák.

Lukáš Kudláček je sociálním pracovníkem od roku 2013. Do roku 2016 pracoval s ohroženými dětmi a mládeží, následně s problémovými uživateli drog. Věnuje se také preventivním aktivitám pro školy a organizace zaměřené na mládež a lektorování kurzu pro začínající terénní sociální pracovníky. V projektu European Fair Skills byl lektorem hudebního workshopu – hra na kytaru.

Richard Křivánek je studentem magisterských oborů politologie a bezpečnostní a strategická studia na Masarykově univerzitě v Brně. Zabývá se především tématy rasismu a politického extremismu. Ve volném čase se věnuje skautingu, kde pracuje s dětmi všech věkových i sociálních kategorií. V projektu European Fair Skills spolupracoval na přípravě hudebního workshopu NK Likusák.

Lukáš Nop je výtvarník. V projektu European Fair Skills se podílel na přípravě a realizaci graffiti workshopu v NK Pavlač.

Barbora Peterková je sociální pracovnice NK Likusák. Práci s dětmi a mládeží v nízkoprahovém klubu a v terénu se věnuje od roku 2015. V rámci projektu European Fair Skills prošla vzděláváním pracovníků, zapojila se do přípravy a realizace hudebního workshopu NK Likusák a podílela se na Country brochure.

Barbora Reichlová je sociální pracovnice NK Pavlač od roku 2015. V projektu European Fair Skills realizovala workshopy pro klienty NK Pavlač, účastnila se Kulatého stolu projektu s příspěvkem a podílela se na tvorbě Country brochure.

Jitka Ryšavá je terénní sociální pracovnice NK Likusák. Práci s dětmi a mládeží v nízkoprahových klubech a v terénu se věnuje od roku 2009. V projektu European Fair Skills prošla vzděláváním pro pracovníky, spolutvářela hudební workshop v NK Likusák a podílela se na Country brochure.

Ilona Valová působí v NK Pavlač jako sociální pracovník od roku 2015. V projektu European Fair Skills prošla vzděláváním pro pracovníky, podílela se na přípravách, realizaci workshopů, na prezentaci výstupů projektu jak v ČR, tak v zahraničí, podílela se na Country brochure.

Michaela Večerková působí v NK Pavlač jako sociální pracovník od roku 2015. V projektu European Fair Skills prošla vzděláváním pracovníků, podílela se na přípravách a realizaci workshopů v NK Pavlač a na Country brochure.

Petra Vejvodová pracuje jako odborná asistentka na Katedře politologie Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity. Věnuje se problematice extremismu, (de)radikalizace, bezpečnostní politice a občanskému

vzdělávání. Kromě výzkumu spolupracuje s neziskovými organizacemi a spolupodílí se na rozvoji metodiky prevence a programů občanského vzdělávání. V projektu European Fair Skills pracovala jako koordinátorka aktivit v ČR.

Vladislava Vondrová je sociální pracovnice a vedoucí NK Pavlač. Práci s dětmi a mladými dospělými, kteří žijí v sociálně vyloučených lokalitách v Brně, se věnuje od roku 2009. V projektu European Fair Skills prošla vzděláváním pracovníků, spolurealizovala workshopy pro klienty NK Pavlač, spoluutvářela a editovala Country Brochure.

Vysvětlení pojmu NZDM

NZDM – Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež. Sociální služba, která je určena dětem a mládeži, kteří se ocitli v obtížné životní situaci nebo jsou jí ohroženi a které nevyhledávají standardní formy institucionalizované pomoci a péče.

Služby se zaměřují na navázání a udržování kontaktu, poskytování informací, odborné pomoci, podpory a vytváření podmínek pro sociální začlenění a pozitivní změnu ve způsobu života. Jedná se o ambulantní případně terénní formu sociální služby nízkoprahového charakteru. Cílem je umožnit klientům lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí, životní situaci a vytvářet podmínky, aby v případě zájmu mohli řešit svou nepříznivou sociální situaci.

Viz online Pojmosloví dostupné na:

http://www.streetwork.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=202

NK – Nízkoprahový klub (též neformálnější označení NZDM)

OBSAH

Úvod	7
European Fair Skills	8
Aktivity projektu v České republice	10
Partneři projektu	12
Ratolest Brno	19
Popis programů Ratolesti Brno	20
Nízkoprahové kluby Ratolesti Brno	22
Co máme společné	22
V čem se lišíme	29
Jeden den sociálního pracovníka	32
Závěr	39

ÚVOD

Brožura, kterou máte v rukou, vznikla jako součást projektu European Fair Skills (2015–2016), jehož cílem bylo přinést do prostoru střední a východní Evropy témata, kterým často není věnovaná při práci s dětmi a mládeží pozornost – diskriminace, pravicový extremismus, rasismus, homofobie a další.

V první části brožury je představen projekt European Fair Skills, partneři projektu a aktivity realizované v České republice. Druhá část představuje organizaci Ratolest Brno jako jednoho z partnerů projektu, který se účastnil jednotlivých aktivit a dále využíval komunitně orientované metody v preventivní práci se svými klienty. Ve druhé části brožury jsou nejprve představeny všechny programy Ratolesti Brno, následně detailně nízkoprahové kluby Pavlač a Likusák – jejich principy, cíle, specifika. Pro lepší dokreslení způsobu práce s dětmi, mládeží a mladými dospělými v nízkoprahových klubech jsou přidávány příklady.

Rádi bychom, aby následující brožura sloužila všem, kteří mají zájem nahlédnout do principů, možností, možných obsahů a forem sociální práce s dětmi, mládeží a mladými dospělými v nízkoprahových klubech.

EUROPEAN FAIR SKILLS

Výměna osvědčených postupů v posilování komunitní prevence u skupinového nepřátelství, trestných činů z nenávisti a násilného pravicového extremismu.

V posledních osmi letech Cultures Interaktiv (dále jen CI) vyvinula a testovala mnoho specifických skupinových (modelových) postupů a konceptů projektů pro cílové skupiny a různé metody komunitně orientované preventivní práce. Ať už jsou to workshopy s mladými lidmi, školení a vzdělávání odborníků, poskytování poradenství a koučování místní občanské společnosti, politických a správních subjektů (s cílem jednat dlouhodobě a trvale proti skupinově zaměřenému nepřátelství, kriminalitě z nenávisti a násilím motivovanému pravicovým extremismem) je zapotřebí holistický přístup ke společnosti, jakož i nabídky šité na míru různým zúčastněným stranám.

Během zapojení v Síti Evropské komise pro zvyšování povědomí radikalizace (Radicalisation Awareness Network), CI vstoupila do kontaktu s mnoha poskytovateli preventivní práce, zejména těmi, kteří působí na poli pravicového extremismu a náboženského fundamentalismu. Bylo jasné, že až doposud byla preventivní práce v zemích střední a východní Evropy obzvláště málo rozvinutá. V těchto zemích bylo nicméně zjištěno, že diskriminační postoje se v některých částech společnosti důrazně uchytily, což se evidentně odráží na projevech organizovaných militantních pravicových skupin, antisemitské rétorice, násilím motivovaném homofobií nebo útocích na romské osady.

Proto společně s nevládními organizacemi Kontiki Szakképző (Maďarsko), Eruditio Publica o.p.s. (Česká republika) a REACH (Slovenská republika) spustila CI dvouletý projekt European Fair Skills (Evropské férové dovednosti) začínající v roce 2015. Cílem projektu byl přenos přístupů ke komunitně orientované specifické preventivní práci s cílovými skupinami, které prokázaly svou účinnost v Německu v různých národních kontextech.

Ve spolupráci s místními partnerskými organizacemi projekt směřoval k zavedení následujících tří souborů opatření v každé příslušné zemi:

- fair skills (férové dovednosti): školení facilitátorů k provádění kulturního školení v terénu u rizikové dospívající mládeže;
- local derad (místní deradikalizace): další vzdělávání zaměřené na sociální pracovníky, pedagogy a další zúčastněné strany v kulturní práci s mládeží pro primární a sekundární prevenci práce s mládeží;
- kulaté stoly: vytvoření regionální sítě pro prevenci pravicového extremismu s místními subjekty z vlády, správy, občanské společnosti, sociální práce, škol atd.

Se stejným cílem – přenosem znalostí a zkušeností – představil náš partner, Nadace Friedricha Eberta (FES), další školení o úspěšném výstupu přístupů a metod pro práci s členy pravicové scény ve třech zemích. Aby zajistila stabilizaci rozšíření a spolupráce v dané zemi, CI také spolupracuje s Nadací Open Society, OBSE (TMT), Helsinským výborem, RAN a Evropským fórem pro bezpečnost ve městech (EFUS).

Trvání projektu: leden 2015 – prosinec 2016

Kontaktní informace: Tel. + 49 30 76 23 68 63

Oliver Kossack kossack@cultures-interactive.de

Harald Weilnboeck weilnboeck@cultures-interactive.de

Anika Posselius posselius@cultures-interactive.de

AKTIVITY PROJEKTU V ČESKÉ REPUBLICE

Tréninky pracovníků s mládeží

Během dvou let proběhlo několik workshopů a tréninků určených pro ty, kteří pracují s dětmi a mládeží a v rámci své práce se dotýkají témat souvisejících s pravicovým extremismem, rasismem, xenofobií a intolerancí. Pod vedením zkušených lektorů si v rámci série Fair Skills workshopů účastníci vyzkoušeli práci s metodami, které používá německý partner Cultures Interactive a které jsou stavebním kamenem celého projektu. Naučili se principy propojování mládežnických subkultur s občanským vzděláváním a jak mládežnické subkultury používat ve své práci a stavět na nich práci se svými klienty. Během tréninku Local Derad měli navíc možnost vyzkoušet nové metody toho, jak pracovat s klienty ve skupině, jak s nimi mluvit o jejich postojích a zkušenostech souvisejících se životem v komunitě a jak intervenovat. Workshopů se během trvání projektu zúčastnilo několik desítek pracovníků z nízkoprahových zařízení, probační a mediační služby a vzdělávacích organizací.

Workshopy pro děti a mládež

Na základě získaných zkušeností z workshopů a tréninků zorganizovali pracovníci z brněnských nízkoprahových klubů Pavlač a Likusák (Ratolest Brno) sérii workshopů pro své klienty. Workshopy testovaly metodiku Fair Skills. Sociální pracovníci si v rámci projektu mohli vyzkoušet získané zkušenosti a znalosti v praxi. Workshopy kombinovaly občanské vzdělávání a prevenci extremismu spolu s prvky mládežnických subkultur jako graffiti, street art, box, electro hudba, beat box, hip hop nebo sociální sítě. Workshopy prošlo několik desítek dětí a mladých lidí z Brna, kteří dostali prostor pro diskuzi, kreativitu a možnost osobního rozvoje.

Kulaté stoly

Do dění v projektu byli také zapojeni i další, především regionální aktéři, a to prostřednictvím kulatých stolů, kde se diskutovaly aspekty vzdělávání a práce s mládeží v kontextu problematiky prevence extremismu, rasismu a xenofobie. Během dvou kulatých stolů si tak své zkušenosti vyměňovali zástupci státní správy, samosprávy, škol, sociálních služeb, vzdělávacích organizací či akademické půdy.

PARTNEŘI PROJEKTU

Cultures interactive e.V.
Berlín, Německo

Cultures Interactive e.V. (dále CI) je nezisková organizace působící v Berlíně. Byla založena v roce 2005 a je zapojena do řady národních a mezinárodních projektů a sítí. CI rozvíjí a implementuje strategie a metody, které umožňují efektivní práci na poli prevence skupinové nenávisti, pravicového extremismu a nenávistných postojů mezi mládeží. CI také nabízí vzdělávání a tréninky pedagogům a multiplikátorům pracujícím s mládeží nebo poradenství a koučink komunit.

Metodologicky je práce CI ukotvena v práci s mládežnickými subkulturami. Historie a background mládežnických subkultur jako například hip hop, techno, skateboarding, parkour, punk, emo, goth, riot grrrls, heavy metal, indie, rock a komiks, video, fotografie, rádio a grafický design jsou spojeny s aspekty občanského, politického vzdělávání (team building, participace, řešení konfliktů, prevence pravicového extremismu, demokratické vzdělávání, antirasistické přístupy). Socio-terapeutická skupinová práce je potom dalším aspektem práce CI. V bezpečném prostředí mohou mladí lidé diskutovat o svých životech, zkušenostech a plánech. Získávají prostor pro trénink komunikačních dovedností a také pro reflexi předsudků.

CI si definuje tři hlavní cíle:

1. **Pracovat preventivně a připravit se na intervence:** cílovou skupinou CI jsou mladí lidé, jejichž životy byly formovány nenávistnými ideologiemi, násilím a nedemokratickým prostředím. CI těmto lidem umožňuje změnit jejich postoje a perspektivy. CI pořádá školní projektové dny (CI mobile), tréninkové programy (Fair Skills, KlassikClubCultures) a workshopy šité na míru.

2. **Budovat dovednosti:** sociálně orientované koncepty posilují práci s mládeží a občanskou společností v strukturálně slabších regionech. CI vyvinula integrovaný přístup, který poskytuje příležitosti dětem a mládeži zapojit se do občanské participace a formování vlastní komunity demokratickým způsobem. Jedná se o vytváření sítě, která preventivně působí proti pravicovému extremismu a násilí (KulturRäume2010). V současném pilotním projektu Hako_reJu CI testuje koncept zaměřený na prevenci pravicového extremismu ve venkovských oblastech. Projekt také nabízí tréninky pro pracovníky s mládeží se zaměřením na témata jako prevence pravicového extremismu, intervence, incidenty vycházející ze skupinové nenávisti, genderově orientované přístupy, demokratické vzdělávání, posilování dovedností spojených s tolerancí lidských práv.
3. **Spojování znalostí – umožnění dalšího rozvoje:** ve snaze realizovat svoji vizi o profesionální práci s mládeží založené na akceptaci lidských práv, se CI účastní (mezi)národních aktivit zaměřených na výměnu zkušeností v oblasti prevence, regionálního rozvoje a deradikalizace (například BIKnetz, Radicalisation Awareness Network, OSCE).

Kontakt

cultures interactive e.V.

Verein zur interkulturellen Bildung und Gewaltprävention

Mainzer Straße 11

12053 Berlin

Tel: +49 030 – 60 40 19 50

Fax: +49 030 – 60 40 19 46

info@cultures-interactive.de

ERUDITIO PUBLICA o.p.s.
Brno, Česká republika

ERUDITIO PUBLICA o.p.s. (EP) je neziskovou vzdělávací organizací, založenou v roce 2011. Hlavní aktivity organizace se zaměřují na výzkum v oblasti vzdělávání, tvorbu pilotních projektů a pilotních témat v oblasti vzdělávání, import a export inovativních technologií a podporu užívání moderních technologií ve vzdělávacím procesu. Cílem EP je posílení role kulturních prostředí ve všech formách vzdělávání. EP tvoří zajímavé, kvalitní, přínosné a smysluplné pilotní projekty. Spolupracuje s řadou českých a zahraničních organizací z oblasti vzdělávání, z kulturních prostředí a z oblasti technologií.

V současné době je EP aktivní v těchto oblastech:

1. **Práce v oblasti prevence extremismu:** například realizace česko-německého vzdělávacího projektu „Společně proti extremismu“, v rámci něhož vznikla metoda vzdělávání a tréninku lokálních autorit ve vztahu k tomu, jak se vypořádat s nenávisí a xenofobií ve svých městech (projekt byl podpořen Ministerstvem vnitra ČR); nebo vzdělávací projekt „Neo-nacistická propaganda“, ve kterém bylo hlavním cílem poskytnout inovativní vzdělávací materiály a metody pedagogům středních škol.
2. **Práce s komunitami a skupinami ohroženými sociálním vyloučením:** realizace projektů, které přináší vzdělávání a komunitní soudružnost. EP podporuje sociální skupiny, kterým hrozí sociální vyloučení, a rovněž i pracovníky s těmito skupinami. Projekty rozvíjí jejich schopnosti a dovednosti.

Projekty a aktivity EP jsou financovány skrze grantová schémata českých a zahraničních donátorů, státních autorit i mezinárodních institucí.

Friedrich Ebert Stiftung
Bonn/Berlín, Německo

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) je největší a nejstarší německá politická nadace podporující demokracii a občanské vzdělávání. Jejimi hlavními oblastmi činnosti jsou politické a občanské vzdělávání, mezinárodní rozvojová spolupráce, výzkumné a vědecké analýzy v oblastech politiky, prosazování sociálních hodnot, dialogu a výměny mezi sociálními a politickými aktéry a udělování stipendií studentům a čerstvým absolventům německých univerzit.

FES má celkem 107 kanceláří s 617 zaměstnanci a realizuje svoje aktivity ve více než 100 zemích. Síť kanceláří je jednou z nejdůležitějších nevládních globálních infrastruktur podporujících demokracii a mezinárodní dialog o tématech mezinárodní politiky. FES podporuje zaměstnanecké unie, občanskou společnost a veřejné instituce. Aktivity jsou většinou financované státem s podporou soukromých fondů a dárcovství. FES také získává institucionální dotace z federálních fondů.

FES je držitelem EFQM známky „Committed to Excellence“ (certifikováno European Foundation of Quality Management).

Kontakt

Friedrich-Ebert-Stiftung

Hiroshimaastraße 17 (Haus1)
Hiroshimaastraße 28 (Haus 2)
10785 Berlin
Tel.+49 30 269 35-6

Friedrich-Ebert-Stiftung

Godesberger Allee 149
53175 Bonn
Tel.: +49 228 883-0
www.fes.de

Kontiki vocational training Ltd Budapešť, Maďarsko

Kontiki vocational training Ltd je veřejnou neziskovou organizací sídlící v Budapešti. Kontiki je zřizovatelem soukromé školy, do níž dochází na 300 žáků ve věku 15–25 let. Škola je určena pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Cílem výuky je tyto žáky podpořit v jejich dovednostech a umožnit jim co nejsnazší integraci do společnosti a vzdělávacího systému. Škola využívá alternativních forem vzdělávání. V rámci své činnosti se zapojuje do národních a mezinárodních projektů.

Zaměstnanci školy reprezentují různé profese, protože Kontiki věří, že lidé s různým profesním backgroundem se mohou vzájemně inspirovat. Mezi zakladateli a spolupracovníky školy jsou učitelé, učitelé speciálního vzdělávání, specialisté na sociální oblasti, ekonomové, IT odborníci, právníci, environmentalisté, antropologové, psychologové, umělci, mediátoři, odborníci na duševní zdraví, supervizoři, administrátoři, inženýři, akrobati, experti na komunikaci, dokumentaristé. Někteří jsou více zaměřeni na práci s adolescenty, jiní pracují s dospělými a rodinami adolescentů.

Kontiki se věnuje inkluzivnímu vzdělávání, proto je i škola otevřena novým žákům po celý rok a nehledí se na jejich background. Každý nově nastupující žák si projde šestitýdenním programem, během kterého jsou otestovány jeho kompetence, seznámí se se systémem výuky a s učiteli. Později každý žák dostane svého mentora, který žákovi pomáhá ve studiu, ve výběru profese, v realizaci osobních a pracovních plánů a samozřejmě také žákovi pomáhá organizovat individuální studijní plán.

CanHelp tým je zodpovědný za mentální zdraví žáků školy. Žákům tak pomáhají vyrovnat se se sociálními překážkami, učí je, jak zvládat konflikty a agrese a podporují jejich rozvoj. Přispívají k udržení pozitivní atmosféry ve škole.

Kontiki během své historie spolupracovala v různých mezinárodních projektech zaměřených na z různých důvodů vyloučené jednotlivce (Open the Doors, CHRIS), inkluzi, deradikalizaci na školách (European Fair Skills), odborné vzdělávání (Hamburg Model, Veste) a udržitelnost (Ökokapocs).

Kontakt

KONTIKI SZAKKÉPZŐ

1107. Budapest

Üllői út 132

Hungary

www.kontikizrt.hu

REACH Research and Education Institute
Bratislava, Slovensko

REACH je nově založený nezávislý think tank sídlící v Bratislavě. Věnuje se tématům jako extremismus, radikalizace veřejného mínění a formulování deradikalizačních strategií.

REACH byl založen jako společná iniciativa mladých výzkumníků a analytiků, kteří sdílejí společnou vizi toho, že je potřeba vytvořit most mezi akademickou sférou a výzkumnými institucemi, které disponují znalostmi a metodologií na jedné straně a občanskou společností a tvůrci politik na straně druhé. Primárním cílem REACH je přispívat do odborných diskuzí k aktuálním politickým a sociálním tématům, mediovat dialog mezi různými aktéry a podílet se na výzkumu, analýzách a doporučeních pro tvůrce politik a občanskou společnost. To vše s cílem zvýšit kvalitu politických rozhodnutí a přispět ke zvýšení kvality občanské společnosti. REACH institut podporuje takovou tvorbu politik, která je postavena na výzkumu a datech. Rovněž se zasazuje o spolupráci mezi výzkumnými institucemi, akademickou sférou, občanskou společností a tvůrci politik za účelem dosažení pozitivních změn v občanské společnosti, intra-společenských vztazích a politické kultuře.

Kontakt

Reach-Institute, o.z.

Šúrska 26

Bratislava

831 06

info@reach-institute.org

www.reach-institute.org

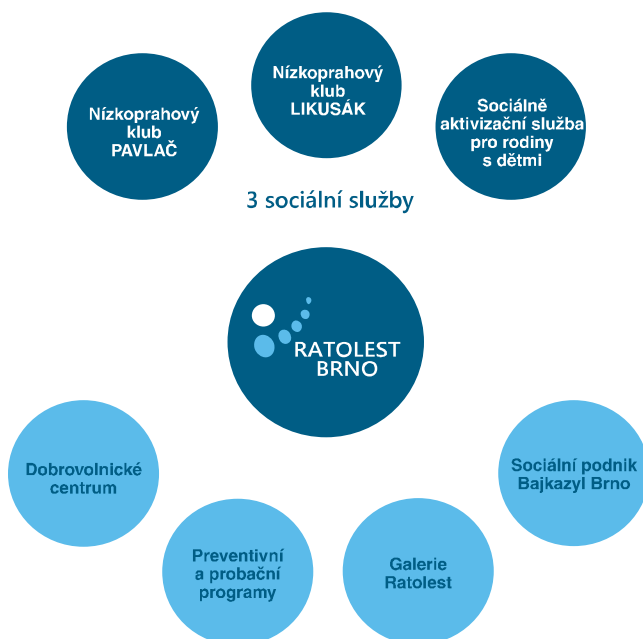
RATOLEST BRNO

Ratolest Brno dává dětem šanci žít ve funkčních rodinách a pomáhá mladým lidem dostat se ze šikmé plochy. Základem naší činnosti je prevence, s úspěchem řešíme příčiny problémů i jejich následky.

Dětem a mladým lidem pomáháme odborně řešit potíže v rodině, ve škole, ve vztazích s vrstevníky i jejich okolím. Působíme na ně preventivně v oblasti drog, sexu, šikany a kriminality. Učíme je, jak smysluplně trávit volný čas. Usilujeme o to, aby se dokázali lépe začlenit do společnosti.

Ratolest Brno má několik programů: tři sociální služby (Nízkoprahový klub Pavlač, Nízkoprahový klub Likusák a Sociálně aktivizační program), preventivní a probační program a dobrovolnické centrum. Dále má pod sebou umělecko-charitativní projekt Galerii Ratolest a provozuje sociální podnik Bajkazył Brno.

STRUKTURA ORGANIZACE RATOLEST BRNO

POPIS PROGRAMŮ RATOLESTI BRNO

PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Nízkoprahový klub Likusák a Nízkoprahový klub Pavlač

Nízkoprahový klub Likusák (NK Likusák) je určen dětem a mladým lidem od 12 do 26 let pohybujícím se v Brně, kteří se někdy vlastní a jindy cizí vinou dostávají do těžkých situací.

Nízkoprahový klub Pavlač (NK Pavlač) je určen dětem a mladým lidem ve věku od 6 do 26 let, kteří žijí v sociálně vyloučených lokalitách v Brně a jejich život je tímto přímo ovlivněn.

Oba kluby poskytují své služby v terénu, v klubu (ambulantně) i on-line.

Preventivní a probační programy

Preventivní a probační programy (PP programy) Změnit směr a Aristoteles jsou určeny dětem a mladým lidem od 11 do 18 let, kteří spáchali trestný čin, nebo se pohybují na hraně zákona.

PP programy pracují s klienty individuálně, skupinově i ve spolupráci s rodiči. Spolupracují s Probační a mediační službou ČR a jejich cílem je zabránit opakování patologického chování mladých lidí.

PRO RODINY S DĚTMI

Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi

Sociálně aktivizační program (SAP) je určen rodinám v tíživé životní situaci, v jejímž důsledku může hrozit až odebrání dítěte z domova do náhradní péče. Rodiče se často potýkají s více problémy najednou, nejčastěji v oblastech výchovy a péče o děti, hledání zaměstnání, nedostatku financí, či nevyhovující bytové situace.

Sociální pracovníci pracují s rodinami v jejich přirozeném prostředí formou terénní práce nebo v kanceláři služby ambulantně. Cílem programu je podpora a doprovázení rodin ke schopnosti samostatně vytvářet bezpečné a podnětné prostředí pro růst a vývoj dětí.

DALŠÍ PROJEKTY

Dobrovolnické centrum

Dobrovolnické centrum (DC) poskytuje služby zájemcům o dobrovolnictví v Brně a blízkém okolí. Dobrovolníci jsou propojováni s organizacemi, které mají chuť a vůli dobrovolníky do svých činností zapojit. DC se zaměřuje na vysílání dobrovolníků do organizací poskytující sociální služby ohroženým dětem, seniorům, či osobám se zdravotním postižením.

Galerie Ratolest

Galerie Ratolest je umělecko-charitativní projekt, jehož hlavní myšlenkou je “uměním pomáhat”. V Galerii Ratolest je možné zakoupit autorská díla zavedených i začínajících umělců, kteří svými obrazy podpořili práci Ratolesti Brno.

Cílem projektu je propagovat zapojené umělce a současně výtěžkem z prodeje obrazů podpořit děti a mladé lidi z programů Ratolesti Brno.

Bajkazyl Brno

Bajkazyl Brno je sociální podnik Ratolesti Brno. Nachází se přímo pod hlavním nádražím, v místě bývalých heren a non-stop podniků. Bajkazyl Brno spojuje kavárnu, cyklo dílnu a kulturní prostor – to vše s přidanou hodnotou sociální práce. V těchto místech vznikla tréninková pracovní místa pro klienty dvou nízkoprahových klubů Ratolesti Brno. Klienti zde mají možnost získávat pracovní zkušenosti a návyky, které jim mohou do budoucna pomoci s uplatněním na pracovním trhu.

NÍZKOPRAHOVÉ KLUBY RATOLESTI BRNO

Ratolest Brno má registrované dva nízkoprahové kluby, které splňují základní charakteristiky nízkoprahových zařízení pro děti a mládež (dále NZDM), avšak jsou určené jiným cílovým skupinám, z čehož vychází i několik rozdílů v obou službách.

CO MÁME SPOLEČNÉ?

Klientům nabízíme 4 základní služby:

- kontakt se službou,
- odbornou sociální práci,
- výchovné, preventivní a pedagogické programy,
- aktivizační volnočasové aktivity.

Kontakt se službou

Je základní formou práce sociálních pracovníků v NZDM. Dětem a mládeži umožňujeme pobývat v klubu bez zapojení se do jakékoli strukturované činnosti, nutnosti rozhovoru s pracovníkem apod. V terénní a on-line formě se jím rozumí kontakt s pracovníkem bez nutnosti čerpání jiných služeb. Klientům také umožňujeme využít vybavení služby (PC, knihy, fotbalék, hakys atd.).

Odborná sociální práce

Odborná sociální práce se ve všech poskytovaných formách zaměřuje na poskytnutí prostoru pro zorientování se v současné životní situaci, získání přehledu o možných způsobech řešení (vč. důsledků), posilování zvládnání obtíží v životních situacích a předcházení dalšího selhávání. K dosahování těchto cílů využíváme kontaktní práci, situační intervence, poradenství, informační servis, pomoc v krizi, práci s blízkou osobou, zprostředkování dalších služeb, kontakt s institucemi ve prospěch klienta, práci se skupinou a poskytnutí materiálu.¹

¹ Např. tisk referátů do školy, půjčení telefonu (k vyřízení záležitostí v práci, s úřady...), zapůjčení sportovního vybavení atp.

***Příklad:** Dnes jsme měly schůzku s klientkou, která řeší hrozící ztrátu bydlení z důvodu neplánovaného výdaje. V této zakázce teď společně mapujeme aktuální situaci, hledáme možnosti zajištění dalších finančních prostředků, domlouváme se na doprovod do potravinové banky, na bytový a sociální odbor. Klientka využívá možnost dohledat si informace na počítači, půjčuje si telefon a domlouvá schůzku s pracovníci bytového odboru. Další schůzku máme domluvenou na příští týden.*

VÝCHOVNÉ, PREVENTIVNÍ A PEDAGOGICKÉ PROGRAMY

Tyto programy jsou vytvářeny na základě mapování aktuálních potřeb a zájmu klientů. Témata pojmenovávají/otevírají klienti sami dle aktuálních potřeb nebo jsou nabízena pracovníky. Vztahují se k aktuální životní situaci klientů (bezpečný sex, drogy, gambling, alkohol, kouření atd.).

Probíhají v klubu i v terénu formou diskuzí, besed s odborníkem, promítáním filmů, tvorby nástěnek, dotazníků, tematických her, křížovek, osmisměrek a předáváním harm reduction materiálu s krátkým informačním servisem.

***Příklad:** Klienti řeší vzájemné vztahy s kamarády na klubu. Dnes jsme měli pro klienty připravený workshop na téma vztahů s kamarády. Klienti se rozdělili do dvou skupin a tvořili ze seznamu vlastností "ideálního kamaráda" a toho, kterého by za kamaráda nechtěli. Následně jsme diskutovali o obou variantách. Plakáty z tohoto workshopu máme nyní vystaveny v klubu.*

AKTIVIZAČNÍ VOLNOČASOVÉ AKTIVITY

Volnočasové aktivity jsou důležitým prostředkem kontaktu s klienty. Organizují je samotní klienti, kterým poskytujeme zázemí k jejich realizaci. Některé aktivity spoluutváří pracovníci s klienty, výjimečně jsou připravovány pracovníky bez zapojení klientů. Cílem těchto aktivit je klienty kontaktovat a pomocí různých činností rozvíjet jejich schopnosti a dovednosti.

Volnočasové činnosti v klubu a v terénu jsou zároveň i alternativou pasivního trávení volného času. Vnímáme je především jako prostředek k navazování vztahu s klientem.

***Příklad:** Kluci z klubu si vymysleli zorganizování turnaje ve fotbálku. Poskytli jsme všechny potřebné pomůcky, kluci si vymysleli svůj systém hry, domluvili spoluhráče a rozdělení do týmů a turnájek si odehráli.*

Formy práce:

Obě služby probíhají celoročně v těchto třech propojených formách práce:

Ambulantní

- nízkoprahový klub, ve kterém díky dodržování pravidel a práv zaručujeme bezpečné prostředí pro klienty i pracovníky,
- klienti do klubu přichází dobrovolně a mohou zde s pracovníky důvěrně mluvit o svém příběhu, o problémech, se kterými se setkávají, mohou zde získat podporu a pomoc při realizaci svých vlastních nápadů,
- prostor umožňující setkávání cílové skupiny (nahrazení veřejného prostoru pro setkávání).

Terénní

- pravidelná přítomnost pracovníků v ulicích města s cílem nabízet své služby, dostupnou pomoc a být v kontaktu s těmi, kterým z různých důvodů nevyhovuje ambulantní forma služby,
- cílem je vyhledávat a oslovovat děti a mladé lidi v jejich přirozeném prostředí, zprostředkovat jim pravidelný kontakt s pracovníky v terénu, nabídnout jim rozhovory na různá témata, předávat informace a dávat podporu v obtížných životních situacích.

On-line

- komunikace s klienty přes telefon nebo sociální sítě,
- cílem je být v kontaktu i s klienty, kteří nemohou přijít do klubu nebo se setkat s pracovníky v terénu, a také být dostupný i pro ty, kteří sice terénní / ambulantní části služby využívají, ale nemohou je v tuto chvíli využít.

Služby poskytujeme jak formou individuální, tak i skupinové práce.

Principy poskytovaných služeb

Na co se náš klient může spolehnout?

- budeme ho brát takového, jaký je,
- zajímá nás jeho názor,
- může si stěžovat, řešíme to,
- může nás odmítnout,
- stačí nám jen přezdívka,
- může nám věřit (žádné „o nás bez nás“),
- může s námi kdykoli ukončit spolupráci,
- naše služba je zdarma.

PRŮCHOD KLIENTA SLUŽBOU

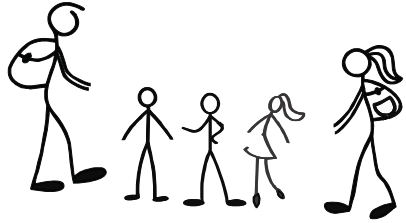
1

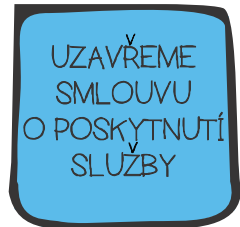
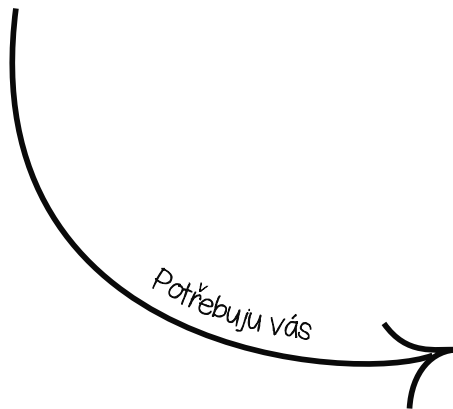
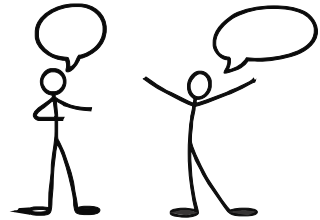
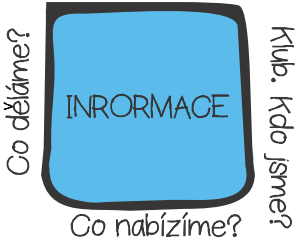
2

3

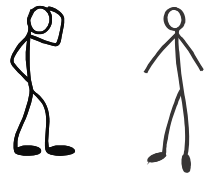

Jak ti můžeme pomoci?

Revize stanovených cílů,
spolupráce na tom, co chci řešit

Pracujeme na tom společně

Volno-
časovky

Drogy

Peníze

Práce

Bydlení

Kámoši

Škola

Dospívání
a změny

Potom můžu / chci řešit

A co dál po roce?

Ještě vás
potřebuju/chci řešit

Už si
poradím
sám

Revize smlouvy a cílů

V ČEM SE LIŠÍME?

Jak fungují NK Pavlač a NK Likusák?

NK Pavlač

DVA KLUBY

klub pro děti 3–9 let
klub pro děti a mládež 10–18 let

JEDNA TERÉNNÍ SLUŽBA– STREETWORK

pro děti, mládež
a mladé dospělé 6–26 let
sociálně vyloučené lokality
a brněnské ubytovny

INDIVIDUÁLNÍ PRÁCE S KLIENTY NAD 18 LET

těmto NK Pavlač nenabízí z výše
jmenovaných volnočasové aktivity

AKTIVITY NAD RÁMEC SOCIÁLNÍ SLUŽBY

doučování a PC učebna s lektory
program pro předškolní děti

NK Likusák

JEDEN KLUB

pro klienty 12–26 let

DVA TÝMY TERÉNNÍCH PRACOVNÍKŮ

pro klienty 12–26 let
v osmi městských částech Brna

Klienti starší 21 let nemohou
využívat volnočasové aktivity.

NK PAVLAČ

Charakteristiky cílové skupiny NK Pavlač

Cílovou skupinou NK Pavlač jsou děti a mladí lidé ve věku od 6 do 26 let žijící v sociálně vyloučených lokalitách v Brně, jejichž život je tímto přímo ovlivněn (nízká kvalita bydlení, nízké příjmy, zkušenost s diskriminací a rasismem, nezaměstnanost nebo nezaměstnanost rodičů, špatný zdravotní stav, veřejný prostor atp.)²

Klienti NK Pavlač často řeší problémy s vrstevníky, ve škole, s hledáním práce nebo bydlení. Stávají se oběťmi rasismu a diskriminace. Řešíme s nimi jejich problémy a zároveň jim dlouhodobě pomáháme začlenit se lépe do společnosti.

Specifické cíle NK Pavlač vycházející ze znaků cílové skupiny:

- umožnění bezpečného trávení volného času,
- podpora samostatnosti,
- preventivní působení,
- podpora při zvládnání školních povinností,
- posilování prosociálního chování k ostatním lidem,
- rozvoj potřebných kompetencí (funkční gramotnost, ICT, komunikace atd.),
- spolupráce s rodičem jako partnerem.

NK LIKUSÁK

Specifika cílové skupiny NK Likusák

Cílovou skupinou NK Likusák jsou děti a mladí lidé ve věku 12–26 let z Brna, kteří jsou zasaženi či ohroženi nežádoucími jevy v těchto oblastech: návykové látky, konfliktní chování, fyzické a duševní zdraví, sexuální chování, sociální zdatnost, rodina, škola, práce a brigády, parta a vrstevníci, partnerství, volný čas, rasismus, xenofobie, subkultura.

Služba není určena pro osoby s tělesným, smyslovým nebo kombinovaným postižením, které jim neumožňuje běžnou komunikaci s pracovníky a běžný přístup v rámci klubu a na terénu. Službu nemohou využívat ani osoby s psychiatrickým onemocněním v akutní podobě.

² Více např. Metodická příručka Příležitost pro matky na ubytovnách (2016). Dostupné z: http://www.ratolest.cz/sites/default/files/publikace/metodika_prilezitest_pro_matky_na_ubytovnach.pdf

Cíle služby

Cílem práce jsou změny v životě klienta, které se projeví tím, že:

- má znalosti a dovednosti, které mu umožňují úspěšné fungování v oblasti hospodaření s financemi a jednání s institucemi,
- ví, jak mají fungovat vztahy mezi vrstevníky a v rodině. Dokáže je navazovat a udržovat,
- v oblasti sexu se chová zodpovědně vůči sobě i druhým a stejně přistupuje i k fyzickému a psychickému zdraví,
- si uvědomuje rizika konzumace návykových látek a jejich užívání omezuje,
- má dokončené vhodně zvolené vzdělání, orientuje se na trhu práce a je schopen si najít a udržet zaměstnání,
- má základní právní povědomí, dodržuje společenské normy a nechová se ohrožujícím způsobem vůči sobě i druhým,
- je zprostředkováván dialog mezi cílovou skupinou a komunitou v oblastech, jež jsou pro ně důležité.

JEDEN DEN SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA...

Jeden den sociálního pracovníka v klubu

Před otevřením klubu v kanceláři mezi sebou sdílíme rozhovory s klienty a události, které se předešlý den odehrály na klubu a v terénu. Vracíme se k tomu, co klienti aktuálně řeší, navrhujeme možnosti další práce s klientem, předáváme si zpětnou vazbu a ladíme se na přímou práci. Až se nachýlí čas k otevření klubu, přichystáme prostor – zapneme počítače, hudbu a čekáme, až přijdou první klienti. Zanedlouho přichází čtyři kluci, dvěma z nich právě skončila škola, jdou se odreagovat hrou stolního fotbalu, třetí nám představuje svého kamaráda, který je tu poprvé. Předáváme mu informace o službě (kam přišel, kdy je klub otevřen, je mu představen prostor klubu, cílová skupina, způsob práce a poskytované služby, pravidla klubu a na co má právo). Je mu řečeno, že může s pracovníky hovořit o všem, co jej trápí, s čím si neví rady, nic zde není tabu. Mezitím přichází klientka a ptá se, jestli bychom jí mohli pomoci s hledáním práce, vytvořením životopisu a motivačního dopisu. Právě ukončila střední školu. Odcházíme společně s ní do kontaktní místnosti, která je uzpůsobena pro individuální klientskou práci, a společně usedáme k PC, v kterém jsou uloženy mustrы dokumentů. Mluvíme o jejich pracovních zkušenostech, časových možnostech, prioritách, smlouvách. Odchází s domluvenou schůzkou s hotovým životopisem a motivačním dopisem. Kluci jsou na wifi, nudí se, navrhuji, že bychom mohli dnes uspořádat turnaj ve fotbalu o ceny. Klukům to přijde jako dobrý nápad, zapojují se do organizace a ptají se ostatních na klubu, jestli by měli zájem. Nakonec vzniknou čtyři týmy po dvou hráčích. Dohodneme se na pravidlech a turnaj začíná. V průběhu turnaje přichází klientka se svým přítelem, povídáme si o jejich vztahu, svěří se, že nedostala menstruaci. Navrhují jí, aby si udělala těhotenský test, souhlasí. Společně odcházíme do kontaktní místnosti, kde jí předávám informace o správném použití těhotenského testu, bavíme se o vhodné ochraně a vybíráme gynekologa. Nakonec test vyjde

negativní, klientka si oddychne. Doporučím jí, aby si za pár dní udělala test znovu, dávám jí jeden do zásoby. Děkuje a říká, že ke gynekologovi zajde pro antikoncepci co nejdříve. Fotbálový turnaj se blíží ke konci, vítězný tým vyhrává lístek do kina, všichni účastníci jsou spokojení a navrhují termín dalšího turnaje. Do klubu vstupuje klient a vykřikuje, jestli nemá někdo z vrstevníků cigaretu. Protože každý kývá hlavou na znamení, že ne, usedá na gauč. Navazuji rozhovorem na téma negativních důsledků kouření, probíráme jeho motivaci ke kouření a možnou změnu (a dávám zpětnou vazbu). Přes téma kouření se dostáváme k alkoholu a párty drogám. Do rozhovoru se zapojují další klienti, diskutujeme o škodlivosti (rizicích užívání) návykových látek. Každý sdílí své zkušenosti. Mluvíme o projevech intoxikace, typologii drog, nebezpečí vzniku závislosti a kombinování různých drog, badtripu. Do rozhovoru se vloží klient, který pravidelně užívá pervitin, pár týdnů od drog abstinovat, ale před pár dny měl relaps, uvažuje o léčbě. Předávám mu kontakt na návaznou službu, která pracuje výhradně s uživateli drog, vysvětluji mu, které služby by mohl využít a motivuji ho k (návštěvě) cestě abstinence. Protože se blíží závěr klubu, klienti odcházejí. Loučíme se slovy: “Mějte se a na viděnou příště.”.

Jeden den streetworkera v ulicích města

S kolegou, se kterým mám dnes službu, jsem právě dořešila, co se dělo na včerejším terénu. Dohodli jsme se, kam dnes vyrazíme. Balím batoh. Kontroluji, jestli s sebou máme dostatek letáčků o službě, info letáčků na různá témata a vizitek návazných služeb. Z věcí na volný čas jsme dnes vzali hakis, křížovky, slackline a frisbee. Zjišťuji, jestli si kolega nedomluvil s některým s klientů schůzku – do trasy musíme dnes zahrnout i Vaňkovku, kde máme schůzku se dvěma našimi klienty. Vydáme se jako obvykle i do nových lokalit kde pravděpodobně potkáme náhodně i další klienty.

Když procházíme svá obvyklá místa setkání s klienty, potkáme se s partičkou tří chlapců a dvou děvčat. Nejdřív si jen tak povídáme o tom, jak se mají, jedna z dívek se zeptá na nové křížovky a další se k ní připojují, všichni luští křížovky na téma zdravý životní styl. Na základě otázek se rozvíjí diskuse o rizicích při kouření marihuany, proč někteří říkají, že je to super a jiní to odsuzují jako něco velmi špatného. Rozhovor se taky stáčí k pohlavně přenosným nemocem a jeden z chlapců si za pokec na toto téma odnáší kondom a nové informace například o tom, kde se dá bezplatně testovat, nebo jak se před přenosem ochránit. Po společně stráveném čase se všichni rozloučíme a my pokračujeme na smlouvenou schůzku za dvojicí, která zrovna řeší, že jeden z nich by měl odejít do ústavní výchovy a mají z toho strach. Během cesty procházíme i méně obvyklá místa a všímáme si, jestli se tam třeba někdo nově neschází a netráví tam čas. Když dorazíme na smlouvenou schůzku, hlavním tématem je odchod do ústavní výchovy. Snažíme se oba klienty uklidnit, pomoci jim zpracovat a pojmenovat emoce, které zažívají. Mapujeme aktuální situaci, v jaké fázi se rozhodnutí o ústavní výchově nachází, a společně tvoříme plán, jak se z toho nezbláznit. Výsledkem je plán aktivit, které jsme schopní všichni udělat pro zdárné řešení situace. Protože byla situace velmi náročná, jeden z klientů navrhne, že by si rád zakopal hakis a pročistil si u toho hlavu. Stejně se ale téma u této volnočasové aktivity znovu stočí na situaci u nich doma a důvody pro ústavní výchovu. Když se rozloučíme, pokračujeme dál ulicemi a parky městských částí. V jednom z nich u skate parku potkáváme partičku, polovina jsou známé tváře, polovinu

jsme zatím nepotkali. Povídáme si o tom, jak se mají, novým se představíme a řekneme jim základní informace o službě. Jednoho z přítomných zaujalo téma pomoci se školou, řeší zrovna přihlášky na střední školu a neví si s tím rady, rodiče mu s tím nepomohli, ve škole na to není čas a sám si není jistý. Nabízíme mu možnost podívat se spolu s námi na internetové stránky, kde se prezentují různé školy a v rozhovoru společně hledáme možnosti a procházíme na přenosném notebooku nabídku škol. Ostatní si s druhým pracovníkem povídají a sledují výkony na skateparku. Někteří z nově oslovených si berou naše propagační věci s kontaktem na telefon i na sociální síť. Po cestě zpátky do kanceláře ještě jedeme obhlédnout jednu opuštěnou zastávku, o které jsme se dozvěděli od úředníků městské části, že se tam mladí často scházejí. Tentokrát jsme tam nikoho nepotkali, tak třeba příště.

Jeden den sociálního pracovníka online

Zapínám počítač a přihlašuji se na sociální sítě, kde má profil náš klub. Nevyužíváme jich mnoho, jen ty o kterých víme, že je mladí lidé se kterými se potkáváme, využívají. Pravidelně vyhledáváme inzeráty na brigády a sdílíme jejich nabídku s přáteli/klienty, podobně sdílíme i zajímavé články a informace. Ti kdo nás mají v přátelích pak s námi pod příspěvky diskutují, doptávají se na další informace, nebo sdílí svoje zkušenosti a názory. Vždy, když jsme online, pracujeme zároveň na chatu/messengeru. Každý má možnost si tady s pracovníkem popovídat, zeptat se na informace, které mu mohou pomoci, nebo se domluvit na osobním kontaktu. Klient píše, že potřebuje poradit s nárokem na sociální dávky, svěřil se, že je už nějakou dobu bez příjmu a potřebuje pomoci dřív, než se dostane do problémů. Nemá čas se za námi zastavit osobně, tak jsem mu poslala odkazy na úřady, kde by si mohl o různé dávky požádat. Vysvětlila jsem mu, jaké doklady k tomu potřebuje, aby tam nešel zbytečně, kdy a kde se má nahlásit a nabídla jsem mu, že jej na úřady doprovodím. S jinou klientkou si paralelně píšeme a snažím se ji uklidnit. Má obavy o svoji kamarádku, která se před pár dny rozešla s klukem a začíná to být krizové. Popisuje mi, co se s kamarádkou děje, že by jí ráda nějak pomohla, ale neví si s tím rady. Společně se snažíme přijít na to, co asi její kamarádka prožívá a vedu klientku k tomu, aby se do kamarádky vcítila a našla způsob, jak jí v dané situaci pomoci. Ujišťuji ji, že se na mě může kdykoliv obrátit ona, nebo obě s kamarádkou a nabízím jí adresu další služby, kde se na podobné věci specializují. Klientka se loučí o něco klidnější a já se odhlašuji, abych mohla pokračovat v práci s klienty v klubu.

Jeden den terénní práce na ubytovnách

Sedíme v kanceláři s kolegy a dáváme dohromady, na co dnes navázat a nezapomenout na ubytovnách. Píšeme seznam toho, s kým je potřeba obnovit smlouvu, s kým na jakém individuálním plánu pracovat, kdo má sankci.

Dnes nás čekají čtyři ubytovny, domlouváme se na trase a na tom, co dnes vezmeme s sebou. Tiskneme omalovánky, kontrolujeme počet letáčků, vizitek, balíme kontejner a pinzetu na sběr pohozeného injekčního materiálu. Přidáváme švihadla, křídly, podsedáky a podložky na psaní, do kapsy vkládáme tužku a papír. Přichází lektorka, která dělá v terénu doučování. Balí si pomůcky. Je 14:01 a vyrážíme. Cestou na první ubytovnu potkáváme dva klienty, ptají se, jestli je otevřený klub. Předáme informaci, že dnes je pondělí, jdeme za dětmi na ubytovny a kdy se s námi mohou potkat v klubu. Jdeme kolem řeky, zjišťujeme, co je zde nového. Zdá se, že zde proběhl úklid, protože řada odpadků zmizela. O kousek dál nacházíme pohozenou stříkačku, kterou sebereme. S lektorkou probíráme, kam dnes jdeme, co nás může čekat a jestli někdo s klientů měl o doučování v terénu zájem.

Na první ubytovně chvíli čekáme, ale po chvíli přibíhají klienti, kteří nás zahlédli přes okno. Přichází i několik nových dětí, které se přestěhovaly na ubytovnu před pár dny. Ptají se, co dnes máme s sebou, nabízíme z toho, co v batohu máme. Zájem je i o doučování. Lektorka zjišťuje, kdo co chce na doučování dělat a odchází stranou nejprve s klientkou, která má úkoly, bokem a snaží se dopočítat všechna cvičení, která nejsou hotová. S kolegyní se rozdělujeme. V menších skupinkách kreslíme na oprýskanou zem křídami a povídáme si o tom, co je nového, jak se kdo má. Občas kreslím společně s klienty, jsme si tak blíž. Postupně se objevují hlubší témata. Dovídám se, že se klient bude i se sourozenci stěhovat pryč. Povídáme si o tom, jaké z toho má klient pocity, obavy, jestli se na něco těší. Je to pro něj těžké, za posledního půl roku se stěhuje po třetí. Hledáme něco, co může být na nové situaci fajn. Předávám nakonec informaci o tom, na které ubytovny chodíme, a že se můžeme dál potkávat. Do hovoru se přidává slečna, která se přistěhovala z jiného města. Sama se rozvykládá o tom, jaké to bylo v předchozím městě,

jak tam žila. Na chvíli musím z rozhovoru vystoupit a vyřešit hádku o křídý a přetahování se. Po vysvětlení pravidel, která na terénu máme se situace uklidní. Vracím se do rozhovoru. Dovídám se, že je pro ni těžké fungovat v nové třídě. Nikoho tam nezná. Povídáme si to o tom, jak to měla s kamarády dřív, prý jich měla spoustu. Stydí se ale nové kamarády oslovit a na něco se jich zeptat. Bojí se, že se jí budou posmívat, že se bude opakovat šikana a fyzické útoky, které již zažila. Opracováváme téma šikany a napadání. Otevřeně mluví o tom, co se jí dělo, jak na to reagovala. Následně využívám situace, že se taky ještě neznáme a navrhuju, že bychom ji mohli využít. Hrajeme hru na seznamování, já představuju službu a to, jak fungujeme, na oplátku se dovídám jméno, věk, a to, že s námi chce být v kontaktu a službu využívat. Vytahuji záznam ústní smlouvy s piktogramy a procházíme ji společně. Domlouváme se na cíli spolupráce. Kromě základních možností služby se chce dovědět, jak pracovat s šikanou, napadáním a také jak se seznámit s novými kamarády v novém městě. Předávám leták o službě a znovu připomínám informaci o tom, kdy je otevřen klub. Je půl čtvrté, s kolegyní na sebe kývneme, že je čas jít, sbíráme zapůjčené věci, dokončujeme rozhovory a loučíme se. Cestou na druhou ubytovnu reflektujeme, co se stalo a krátce zapisujeme na lístek v kapse útržky rozhovorů. Kolegyně mi předává, co řešila ona. Mluvila krátce se správcem ubytovny, který se ptal, které dny na ubytovnu chodíme. Představila službu dalším dvěma novým dětem, které se přistěhovaly na ubytovnu. Předala mamince, která by si přála, aby její dcera někam chodila, kontakt na nás. A vedla řadu malých rozhovorů o věcech vtipných i závažných. Blížíme se k další ubytovně a shrnujeme si v pár větách, na koho se zaměřit a jaké téma otevřít. Už přibíhají první děti a v dálce postávají starší klienti.

ZÁVĚR

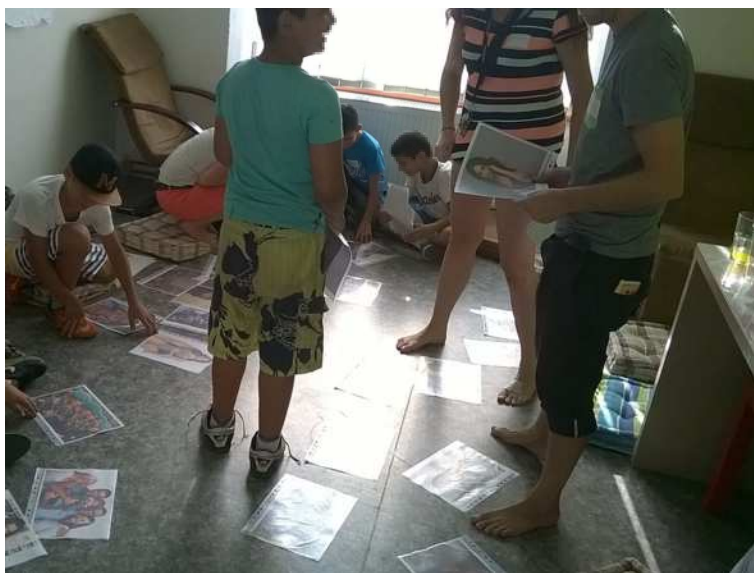
Brožura, kterou jste měli v rukou, představovala projekt European Fair Skills, Ratolest Brno jako jednoho z partnerů projektu a principy fungování nízkoprahových klubů Ratolesti Brno.

Projekt European Fair Skills přinesl do středo a východoevropského prostoru téma, kterému není věnován dostatek prostoru. V České republice nejsou vytvořeny efektivní programy pro prevenci pravicového extremismu a fundamentalismu, rasismu a diskriminace při práci s dětmi a mládeží. Do českého prostředí tak projekt EFS přinesl významnou zkušenost. Témata, se kterými pracoval, nejsou cizí ani klientům a pracovníkům Ratolesti Brno. Pracovníci nízkoprahových klubů se v kontextu této problematiky setkávají jak s oběťmi, tak útočníky. Díky projektu EFS se pracovníci naučili nové techniky a způsoby, jak toto téma s klienty otvírat a jak pracovat na změně. Souzníme s potřebou holistického přístupu k problémům. Proto komunitně orientované preventivní působení, které je v souladu se zájmy, potřebami a problémy našich klientů umožnilo vznik zajímavého modelu práce s dětmi a mládeží v NK Pavlač a NK Likusák. Spolupráce lektorů projektu European Fair Skills se sociálními pracovníky Ratolesti Brno nabídlo synergické propojení. Témata workshopů byla volena tak, aby korespondovala s tím, co klienty zajímá a na co dobře reagují (graffiti, street art, box, electro hudba, beat box, hip hop, nebo sociální sítě). Oproti tomu sociální pracovníci znají dobře své klienty a ví jak k nim přistupovat. Díky tomuto spojení mohly být mládežnické workshopy vytvořeny klientům NK Pavlač a NK Likusák na míru s oporou v metodách a technikách, které přináší zkušené organizace zabývající se tématy řadu let.

Informace o projektu a o realizovaných workshopech naleznete na našem webu zde: <http://www.ratolest.cz/nase-prace/evropske-projekty/european-fair-skills>

Jak jsme zachytili realizované workshopy

Workshopy NK Pavlač

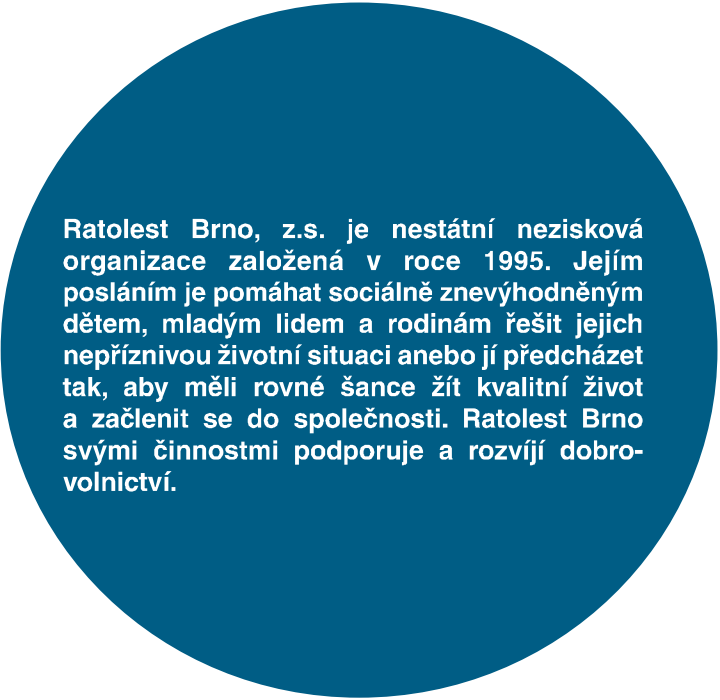

Workshopy NK Likusák

Ratolest Brno, z.s. je nestátní nezisková organizace založená v roce 1995. Jejím posláním je pomáhat sociálně znevýhodněným dětem, mladým lidem a rodinám řešit jejich nepříznivou životní situaci anebo jí předcházet tak, aby měli rovné šance žít kvalitní život a začlenit se do společností. Ratolest Brno svými činnostmi podporuje a rozvíjí dobrovolnictví.